

მთაგბე

კრობის უოველკვირეული
გაზეთი

შვირა 29 თებერვალი 1920 წელი ქ. მუხრანში

საქართველოს ხორხ რეისუბლიკას თავის დაბატება დიდი უბედურება. 20 ამ თვის მიწის ძვრამ ერთიანად დახვრია ქალაქი გორი და მის ახლო მასლო მდებარე სოფლები და რკინის გზის სადგურები. ათასობით და ათათასობით ხალხი დარჩა ქუჩა-სუ უბნით, უძულო, ტიტყვანი და მძიერ-ძუერული, შრავალი სასაღების ნანგრევებში იმსხვერპლა. ნიუთიერი ზარალი აურაცხელია. მოგიწოდებთ თქვენ მხარში ამოუდგეთ მთავრობას ამ დიდი უბედურების გადატანში, მიიღეთ ზომები მთელი ხალხი დაეხმაროს ქართლის უბედულს ქ. გორს და დაქვეულ სოფლებს ადგიან ფერფლიდან, რომ არ წარძახლოს ის საქართველოსი მკერდიან. მთავრობის დახმარება წვეთია გაჭირვების სდვაში. საჭიროა მთელი ხალხის დახმარება, მთელი ერის ამომრავება და უძულო მოძქეათივის თავისი წყლიდან გადატანა. დაუთინებლად ბნითიეთ ეს ხალხს და შეუდებით გორის ფონდის შეკრთვას.

გორი უნდა აღდგეს და კვლავ ქართლის გულად გახდეს.

მთავრობის თავმჯდომარე ნოე უორდანი.

29 თებერვალი.

ქ. კორეების წინააღმდეგ გამოსული და სოციალისტური მოძრაობის ხელშეწყობის მიზნით შენი მართლ განმარტების თუ ეს ასეურს გადგე ამანიალად.

მ. ა. ა.

ჩვენი მრავალ ტანჯული სამშობლოს ციკიკი-დური შავით მოიღრუბლა. „ცა-ფირუზ ხმელეთ

ზურმუხტის“ გამგენ ბუნებას თითქოს შეეხარბა მისი გაჩენილი ქვეყნის მშვენება და მხაკერული შურისძიებით ჩასცა მახვილი ახლო ფეხ-ადემულ საქართველოს.

მოულოდნელმა მიწის ძვრამ განგზირა ქართლის გული და საუკუნოების განმავლობაში მრავალი ათობის მიერ შექმნილი ყოფა-ცხოვრება ერთ წუთში გაგულა დელო ქვესკნელში.

ქართლის დედა ქალაქი გორი და მის ახლო მდებარე სოფლები ერთიანად დანგრეულია. ათასობით და ათი ათასობით შიშველ-ტიტყველი, შიშვერ-შეკრული ხალხი უბნით, უსურსათით და უტანასცლოთ იმედგაცრუებული, დაბნეული, შეშინებული დაღვრება ქუჩებზე.

ჩვენი სამშობლოს აღდგომის და ეროვნულ დამოუკიდებლობის მტრებს, საქართველოს რესპუბლიკას რომ გარშემორტყმინა, მუხანათ იღდა — გამცემლებს, ჩვენდა სამტრით და სალატრით რომ შინ დაგვუღებინა, თითქოს ბუნების მრისხანებას შეუკავშირდა.

გულ-დაკოდილ ქართლს მწუხრის ჩვეარი გადაეფარა. ჩვენი საყვარელი რესპუბლიკის დროშას ერის ღრმა მწუხარებამ გლოვის ნიშანი გაკრა.

ქეშმარიტათ დღია მწუხარება ქართლისა, მგვრამ კიდევ უფრო დიდა ამ მწუხარების გამწელებელი ენერგია ჩვენი ერისა.

„ჭირსა შიგან გამგარება ისე უნდა, ვით ქვიტიკისა“. — ასე სთქვა ჩვენი ეროვნული გენიალობის გამოშხატელება შოთაბ.

საქართველო ჭირშია ნაშობი და ნაწრთობი. მან ბევრი ვი-ვაგლამი გადიტანა და გადიტანა სწორეთ იმპიტომ, რომ ჭირში გამგარება ქართველი ხალხის ერთიანი ბუნებრივი თვისებაა. —

მან მრავალი დაბრკოლება სძლია, მრავალი მტერი შემუსრა მტკიცე კავშირზე დამყარებული ღონით და მოხერხებით, მრავალ ხიფათს გადარჩა.

ის ამ განცდასაც გადაიტანს.

მომხეთა სიყვარულით გამსჭვალული ერთი ქართლის დაკადილ გულს ცლავ გაამრთილებს, ცლავ აღადგენს, მოღუდუნე მტკერის მიერ პირნაბან გორს, უფრო მშვენიერს, უფრო ძლიერს, უფრო მოძრავს და ღონიერს.

მოსაქალაქმნე! თქვენი რჩეული მცხოვანი წინამძღვარი ნ. ყორღანია მოგიწოდებს რესპუბლი-

კა განსაძღვლო. ისმინეთ მოძღვრის სიტყვები! უბნეთ გაიღეთ შემოწირულება განსაძღვლო მეთა სასარგებლოთ!

ლილ. **გორი უნდა აღდგას ხალხის შემოწირულობით და კვლავ პართიის გულათ გახადოს.**

„გურიის პრობის მოაზგის“

შენ ზირველი მერცხალი ხარ
 გურიამა დახაბადი;
 გუშენის ნორხსა, ზაწაწინას,
 დიდებრ ფრთის ძლი და ნაჯრდი.
 ძღუერი მწუთბრათ და ცხოვრებას
 ჩაჭკირეიტებს, ვითა ბრძენი;
 სინამდვილეს იგლევე; აზრევე;
 გსურს წყვიდიდის დახმო ბჭენი.
 შენ ერთბას ხალხს აუჯარებ,
 გსურს გაჭკურნო მისი წულული;
 შენ ზირველი მერცხალი ხარ
 საკავშირო მოციქული.
 გხას უკვალავ ჩენს ნორხს თეძებს
 მშვენიური შიამჯლისას;
 სიუფარულით სიფხავ ხალხში
 ძარგალიტებს წმინდა წულიხას.
 შენ გურიის მშრომელ ხალხსა
 უკანჩახეი შრომის წესებს
 და განარებს თუ კი ივი
 ბედსა კავიკეიუნებს...

მაშ განაგრძე უფრო მტკიცედ
 მწუთბორი ძღურა და ნაჯარდი,
 რომ ხალხის გზა აუჯავილდეს
 და ამკობდეს ია-ჯარდი.
 მაშ იცოცსლე, რომ გუასმენდე
 კიდევ დიდხანს სიტუვას ძლიერს;
 გაუმარჯოს შენს სიძღურას
 და შენს შრომას ნაყოფიერს!.

გ. ლადოვილი.

საუბარი გვითხვალთან.

VIII

კათაქმეველიო, განგედაო!

გვე არ არის მკითხველო ეს სიტყვები თქვენ მოგვაროდებათ. ეს სიტყვები ყველა წირვის დროს უნდა ითქვას ჩვენს საქრისტიანო ეკლესიაში მღვდლის ან მისი თანამშრომელი ღიაკენის მიერ. სიტყვა კათაქმეველი არის ბგრძნული ენიდან და ნიშნავს არა მართლმორწმუნეს. ამ სიტყვების წარმოთქმის შემდეგ ყველა ის, ვინც არ არის მართლმორწმუნე ქრისტიანი ეკლესიაში მყოფთა შორის უნდა გამოვიდეს მართლმორწმუნეთა ეკლესიიდან და გაშორდეს მას.

თუ სარწმუნოება და ისიც ქრისტესი, რომელიც ძველთაგან გადმოცემით შოგლენილ იყო ამ ქვეყნით ტვირი-მძიმეთა და მაშვრალთა მოციქულთა და რომელიც ურწმუნო და მოლაღატე გამცემ იუღებსაც კი უტავებდა მათს უსასტიკეს დანაშაულს, საჭირო სცნობს, რომ განწმინდოს თავისი ეკლესია, ანუ ნორწმუნეთა კრებულო, ურწმუნოთაგან, როგორ უნდა იქცეოდეს სახელმწიფო?

სარწმუნოება ერთიანად საიქიო ქვეყნის მადიებელია, ამ ძიებაში ყველა პიროვნება უაღრესათ თავისუფალი უნდა იყოს. პოლიტიკა კი ამ ქვეყნის პირ-გარამის მადიებელია, ცხოვრების სინამდვილის მკვლევარია. ამიტომ სარწმუნოების გამოშმატველი ეკლესია შეიძლება იყოს თავისუფალი, ის უგზავლავ უნდა იყოს თავისუფალი. ზღაბტაკის გამოშხატველი სახელმწიფო კი არ უნდა იყოს თავისუფალი, ის არ შეიძლება იყოს თავისუფალი თავის განვითარებაში, სწორეთ ისე, როგორც არ არის სრული აბსოლიუტური თავისუფლება დამყარებული ჩვენი ცხოვრების სინამდვილეში.

ეკლესიის შეუქლია ურწმუნო განდევნოს თავის წირიდან და ამით დაქაყოფილდეს, სახელმწიფოს, როგორც პოლიტიკურ ორგანიზაციის, არ შეუქლია დაქაყოფილდეს თავისი მოწინააღმდეგის მარტო განდევნით, ის უმეველში უნდა კიდევაც

სჯიდეს მას და ისე სჯიდეს, რომ ეს სასჯელი სხვისთვის სამგალოთო გამოდგეს.

ეკლესიის უნდა ჩამოშორდეს იძულებითი უფლება, სახელმწიფო ერთიანად ამ იძულებითი უფლებაზე უნდა ეყარებოდეს.

ჩვენი გვაქვს უკვე დამოუკიდებელი სახელმწიფო, რომლის სახელია საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა. ეს სახელი დაარქვა მას ქართველი ხალხის უდრეკმა ნებისყოფამ, რომელიც გამოიხატა ფარული, პირდაპირი, თანასწორი და საყოველთაო ხმის მიცემით. ჩვენი დამფუძნებელი კრება არის სრული პატრონი ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენი სახელმწიფოს ისტორიაც აქედან უნდა იწყებოდეს.

სახელმწიფოს უმთავრეს დამახასიათებელ თვისებათა ითვლება ძალა-უფლება, რომლითაც ის უნდა იმართებოდეს. უფლება მაშინ არის ნაყოფიერი, როცა ის მტკიცე ძალაზეა დამყარებული.

ყველა ის დავა, რომელიც ტრიალებდა ჩვენში იმ საკითხის გარშემო, თუ რა ფორმის მართვა-გამგეობა შემოგვედო, სახელმწიფოს რა გვარი შენობა აგვევო, უკვე გადაწყდა დამფუძნებელ კრებაში.

ორგვარი მტრები ყავდა ჩვენი სახელმწიფოებრივობას: გარეშე და შინაური, ამიტომ ბრძოლა ორ ფრონტზე სწარმოებდა. ვაგიმარჯვეთ ხელ-ჩართულ ბრძოლაში გარეშე მტერთა წინააღმდეგ. ვამართლდა ჩვენი საგარეო პოლიტიკა და უმთავრესად იმიტომ გამართლდა, რომ ის ერთიანად იყო დაყრდნობილი შინაური ძალების სწორ ანგარიშზე, შინაური პოლიტიკის სისწორებზე.

ჩვენმა საშინაო პოლიტიკამ არა მარტო დამარცხდა და სახელმწიფოთა დასამარცხ მარჯვნიდან მოვლინებული მტრები რევოლუციისას: თითოშეკრებულობის ფინჩხაზე აღზრდილი ჩინოვნიკობა, მემამულენი, ბრწყინვალე წოდება და მათი ამჟღინი, არამედ ხსნა რევოლუციისა ფრეთ წოდებულ გამემარცხენებისაგან და საბოლოოთ გაირიყა ბოლშევიციები და მათი ამჟღინ-დამჟღინი.

თუ წარსულ რევოლუციებს ჩვენ ოდნავ მაინც გადავავლებთ თვალს შეგვაჩნევთ ერთ ნიშნობლივ გათვრებას: რევოლუციების დამარცხება სწორით იმ წუთიდან იწყებოდა, როცა ის თვალზედულათ თითქოს გადაჭარბებით იხრებოდა მარცხნივ და როცა ჩვენი რევოლუციის ხელმძღვანელთა ლოზუნგი: არც მარჯვნივ, არც მარცხნივ, მტკიცავთ რევოლუციის მონაშთაგანზე—იმდენათ შეინისხლბოროცა ჩვენმა დემოკრატიამ, რომ არა ერთხელ დაღვარა სისხლი მისთვის, ამაჲ ისე განამტკიცა

ცა ჩვენი შინაური მდგომარეობა, რომ თითო უდიდესი სახელმწიფოებიც კი აიბოლა მტრებისაგან: ეწეის ამ გარემოებისათვის და ეცნო ჩვენი საქართველოს დამოუკიდებლობა და რაც ყველაზე უფრო სანატრესოა ეცნო ის დემოკრატიული რესპუბლიკის სახით.—

ჩვენი ქვეყნის სამედნიერთა სასტიკათ დამარცხდა ბოლშევიციების ტაქტიკა. ბოლშევიციები სწორით იმ დროს აწყობდენ ამზობებას ჩვენი მთავრობის წინააღმდეგ, როცა ჩვენი ქვეყანა გარეშე მტრისგან უდიდესი საფრთხის წინაშე იდგა.—რუსეთში გარეშე მტრის წინააღმდეგ მებრევიები უერთდებოდენ კომუნისტებს. ჩვენში კი გარეშე საფრთხის დროს ჩვენი ბოლშევიციები მუხანათობად სცემდენ იარაღს ზურგიდან ჩვენს ხალხს—და ასეთი ვერაფერი პოლიტიკით აშკარა საბუთი მისცეს ჩვენს ხალხს, რომ ბოლშევიცი არ არიან ჩვენი ქვეყნის შვილნი. მათი პოლიტიკა ჩვენი ქვეყნის განადგურებას და მტრების გამარჯვებას ემსახურება.

აგრეთვე სასტიკათ დამარცხდა ჩვენი დამოუკიდებლობის მოწინააღმდეგე ჩრდილოეთისკენ მოქცეილნი. იმათაც ვაუტურუვდათ იმედი, ვინც ჩვენს საქართველოს „უკუპოზიცივ გასულარსტივს“ ეძახდა. ეს „უკუპოზიცივ გასულარსტივს“ იმდენათ მინტერესო და საიმელო გამოდგა ეკონომიური სიმდიდრით და პოლიტიკური ძალებით, რომ უდიდესი სახელმწიფოები ერთი მგორეს ეცილებიან მის მგვობრობაში. სხვაზე ფრთხილი ინგლისი მილიარდობით პირდებდა მას სესხს და ეს დაპირება მარტო დაპირება კი არა სინამდვილეა.

ზედი ზედ მოტყდა ის ტრუტები, რომლებზედაც უდებოდენ ჩვენი პოლიტიკის მოწინააღმდეგენი მარჯვნიდან თუ მარცხნიდან.

ამის გამო სახეს იცვლიან ჩვენი შინაური მტრები, დღეს სხვა მორათულობით ეკაზმებიან ისინი, არ უშეგვენ შემთხვევას, რომ ხალხის მძიმე მდგომარეობა გამოიყენონ მთავრობის მარცხაღმდეგე იარაღათ. იწუებენ მიწის რეფორმას, გადასახადის სისტემას, ერთობას და თვისი მოღვაწეობას, მილიციას „სტრატეგიით“ ნათლავენ, ხელს უშლიან მის მუშაობას და რადგანაც დაწუნება უფრო იოლია ვიდრე გაკეობა და რადგანაც ჩვენი ხალხი, ფართე მასსა, უკრ კიდევ არ არის იმდენათ მოწიფებული, რომ საკუთარი სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობისათვის ყველა საქარო გარემოება რომაინათ ასწონ—დასწონოს, ამიტომ ალაგალაკ ისიც ებმება ამ ანკესზე, ირყევა, ქანავობს და ეს

დაიქვიანება კი ნიადაგს უზმადებს ჩვენი ქვეყნის დასახლებას.

ჩვენი რესპუბლიკის მთავრობამ მილიცია დაუმორჩილა ერობის კანტროლის და დაქისრა ერობას მარათელობის ფუნქციები. ეს იმას ნიშნავს, რომ ადგილობრივთა წეს-რიგის დაცვა და ცენტრალური მთავრობის დადგენილებათა განხორციელება ერობასაც ევალება. ეს ვალდებულება თემზეც გადადის.

ჩვენი ჯერ კიდევ ბევრია ჩვენი სახელმწიფოს შინაური მტერი. ჩვენი რესპუბლიკის, ამ დემოკრატიის ოჯახის, ასეთ საშიშ მავნე ელემენტებისაგან გაწმენდა წმიდა მოვალეობას უნდა შეადგენდეს არა მარტო მილიციის, ერობისა და თემის, არამედ ჩვენი დემოკრატიული რესპუბლიკის ყველა ნამდვილი გულშემოტიკივარი მოქალაქისაც.

ჩვენი რესპუბლიკის და დამოუკიდებლობის დაცვაში ერობა, თემი, მოქალაქე ყველა თავის ადგილზე უნდა ვიყოთ, ყველამ ერთსულოვნად უნდა შევსებათ ჩვენი ძლიერმოხილი დემოკრატიის შინაური მტრებს—კათაკმეფელთა, განუვალთა—

გაქ. ღლანტი.

გ ა მ მ ე რ ო ბ ი ს დ ა ლ ბ ა ნ ი ლ ა ბ ი დ ა ნ :

— სამხედრო ვალდებულება (1888,—9.—90,—91,—92,—93,—94,—95, და —96 წლებში დაბადებულთა) რევიტრაცია მოხდეს უბნებში—ჩოხატაურში—ამ რაიონის სამხედრო ვალდებულებათვის და ქ. ლანჩხუთში—ამ რაიონის ვალდებულებათვის.

— დამტკიცებულ იქნას ოზურგეთის თემის სამკლას ხმოსანთა არჩევნები, ვინაიდან მასში სავსებით დაკულია კანონით განსაზღვრული წესები.

— 17 თებერვლისთვის მოწვეულ თემთა ყრილობის დღის წესრიგში დაისვას შემდეგი საკითხები:

1. მოხსენებები ადგილებიდან.
2. თემის საბიუჯეტო უფლებები.
3. ერობის საფუძვლები.
4. თემის ორგანიზაცია.
5. ნატურალური ბეგარა.
6. ვაზ. ერობის მოამბის შესახებ.

— 1 მარტიდან ა. წ. მოიხსნას საბოთოს, ხიდის-თავისა და შემოქმედის სკოლებთან არსებული საფუძვლები.

— თანახმად სკოლების მთავარი ინსტრუქტორის ვაგუაძის მოხსენებისა.

1. მიმდინარე წლის სექტემბრიდან არც ერთს უცნებო მასწავლებლებს არ ექნეს ალაგი მაზრის სასწავლებლებში.

2. მოეწყოს მიმდინარე წლის სემივარი გურსები მასწავლებელთა მოსამზადებლად. მოეწყოს დაწყებითი, ისე უმაღლეს დაწყებობის მასწავლებელთათვის. დაევალოს განათლების განყოფილებას წარმოუდგინოს გამგეობას სრული მოხსენება გურსების შესახებ ხარჯთ-აღრიცხვით.

3. მიეცეს განსაკუთრებული ყურადღება სასკოლო ამბეზებლობას, მიეცეს წინადადება განათლების განყოფილებას ტენიკურ განყოფილებასთან ერთად შეიმუშავოს სასკოლო შენობის გეგმა, როგორც დაწყებითი, ისე უმაღლეს დაწყებითი სასწავლებელთათვის.

4. ეცნობის ყველა თემების გამგეობებს, რომ სკოლისათვის ალაგის არჩევა და შენობის დაწყება განათლების და ტენიკური განყოფილების შეფუძვნებით და ნებადაურთველათ უკანონო ჩათვლება.

ს ა მ მ ე რ ო ბ ი ს გ ა ნ მ ა რ ბ უ ლ ე ბ ი დ ა ნ :

მ ა რ ო მ ი თ რ ი ბ ა ნ ა მ ო ვ ი ლ ბ ა ნ :

მოწერილობით 1919 წ. 15 სექტემბერს № 377, 3 დეკემბერს № 509 და 4 დეკემბერს № 511-ით სამაზრო ერობის ეკონომიური განყოფილება, თანახმად სამაზრო ერობის საერობო ყრილობის დადგენილებისა 22 ნოემბრიდან 1919 წ. სთხოვდა მაზრის ყველა თემების გამგეობებს, რომ წარმოეღვინათ სიები ფონდის მიწებიდან არჩეულ ნაკვეთებისა საცლელ და საჩვენებელ მინდვრებისათვის და აგრეთვე სიები იმ ქობიანი ადგილებისა, რომლებიც იმყოფება თემის ფარგლებში და საჭიროა მათი გაშრობა. დღემდის მაჩვენებელ ნაკვეთების სიები წარმოადგინა შემდეგმა თემებმა: ნანეთილი-სეთლის, ჩოხატაურის, ჯურუყვეთის, დგაბუს, ძიძითის, ლანჩხუთის, აკეთის, ნიგოთის, ჩოჩხათის, სუფსის, გუმბათის, ჩიხათის, ასკანის, ამაღლების, შუბუთის, მიქელ-ვაბრიელის და ხვარბეთის თემებმა.

ან წარმოადგინა:

ასკანის, ხიდისთავის, ერკეთის, ზემოხეთის, სურბის, ბაბვის, შემოქმედის, ლიხაურის, გურიანთის და ნავაგორის თემებს. —

ჭ ა ბ ა ბ ა ნ ა ა დ ა ლ ე ბ ა ს ს ა ე ბ ა წ ა რ მ ო ა დ გ ა ნ ე ს :

ჩიხათის, ჯუმბათის, შუბუთის, ლიხაურის, ხვარბეთის, ნიგოთის, ნავაგორის, სუფსის, აკეთის, ბაბვის, სურბის, ასკანის, ასკანის, ნანეთილისწყლის და შემოქმედის თემებმა.

ან წარმოუდგენათ:

ამილგების, ჯურჯუეთის, ჩოხბათის, ხიდისთავის, ჩოხბატაურის, ერკეთის, ზემოხეთის, დეაბ-ზუს, გურიანთის, მიქელ-გაბრიელის და ძიმიითის თემები. —

აგრეთვე ზოგიერთი თემების შემადგომლობაში კულტურულ ნაკვეთების შესახებ, რომელიც შემოსულია ერობაში, არ არის სრული ცნობები, ამიტომ ვსთხოვთ დამატებით გვაცნობონ შემდეგი დანამდვილებული ცნობები: 1) დასახლება მიწის, 2) დასახლება სოფლის, რომელშიაც ნაკვეთი იმყოფება, 3) ნაშღვლი რაოდენობა მიწის, 4) რა საჭიროებისათვის თხოვნილობენ მიწის 5) სახელი, მამის სახელი და გვარი ყოფილი მუხატროვნებისა. —

ერობის ეკონომიური განყოფილება აცხადებს იმ თემების გამოგობების საყურადღებოთ, რომელთაც ზემოთ მოხსენებული სიები არ წარმოუდგენიათ, რომ წარმოადგინონ მოთხოვნილი ცნობები ერობაში არა უგვიანეს ამა წლის 5 მარტისა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ერობა პასუხისმგებლობას იხსნის თავიდან.

თემის ტხოვრებადან

დაბა სუფსა. (სკოლების რევიზია სუფსის თემში)

31 იანვარს 1920 წელს სუფსის თემში გვესტუმრა ოზურგეთის სამხარო ერობის განათლების განყოფილების მთავარი ინსტრუქტორი ბნი გ. ვოგუაძე. იმ დღეს იქნა მის მიერ დათვალადიებული სუფსის თემის აბალ სოფლის სასწავლებელი. ვინაიდან იმ დღეს სიგვიანის და ძლიერ ცუდი ამილგის გამო აღარ შესწავლიდა სხვა სკოლების დათვლიერება ბ. ვოგუაძის ინიციატორობით სლამოს ექვს საათზე მოწვეულ იქნა ყველა ადგილობრივ სკოლების მასწავლებელთა კრება. ასეთი კრებები ხდებოდა სუფსის მალაღაწეებითი სასწავლებლის დარბაზში სამი დღის განმავლობაში ყოველ საღამომობით სისტემატორათ. ღამის ათ საათამდე იმავ სასწავლებლის გამგის ქრისტეფორე კუჟაყმაძის თავმჯდომარეობით.

კრების გახსნისთანავე იქნა შემუშავებული წესრიგი:

1. რვეულების გადასინჯვა 2, სასწავლო საგნების გადაცემის მეთოდის გადასინჯვა. (ა) ბუნების მეტყველების, (ბ) ანგარიშის, (გ) გეომეტრიის, (დ) ქართულის (ე) გეოგრაფიის და სხვა. ჰირველ კრების სხდომაზე ბ. ინსტრუქტორის ფრიალ მნი-

შენილოვან წინასიტყვაობის შემდეგ გადასინჯულ იქნა ყველა განყოფილებების და უფროსი კლასების რვეულები, რომლებიც მასწავლებლებმა წინასწარ ჰქონდნენ მოტანილი კრებაზე. გაიშარათ საუბარი ბ. ინსტრუქტორისა და მასწავლებელთა შორის წერი-თი ვარჯიშობის და მისი მასლის დამუშავების შე-სახებ. თვითველ მასწავლებელთა მოხსენების შემდეგ ინსტრუქტორმა შემდეგი დარიგება მისცა. ჰირველ განყოფილებიდანვე აუცილებელი საჭიროა მოწადის მიერ თავისუფალი ახრის გამოთქმა წერის დროს. უფროს კლასებში საჭიროა წინასწარი გაცნობა და დამუშავება ამა თუ იმ მისაცემ თემისა, რომ მოწა-ფემ შემდგომად არ დაუშვას რვეულში. აგრეთვე განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ენის გამოთქმას და მის სისაღეს. აუცილებელ საჭირო-ებას შესადაც კვირამ, ერხობა მიანიც შემოღებულ იქნეს ზემოთ რვეურებზე ენის დასამუშავებლათ. რვეულების გასწორება წითელი მელნით ბ. ინსტრუ-ქტორმა არ სცნო სასურველათ, ვინაიდან წითელი მელნით გასწორებული შეცდომები იპურობს მოწა-ფის ყურადღებას და აღრმავეებს მასში ამა თუ იმ შეცდომის დამახსოვრებას. შეცდამები რვეულში უნდა ინიშნებოდეს რაიმე ნიშნებით თვით მასწა-ლებლის სახელმძღვანელოთ მათი (შეცდომების) ახსნა განმარტებისათვის. საგნების სწავლების გამარ-ტების დროს განსაკუთრებული ყურადღება ინსტრუ-ქტორმა მიაკცია ბუნების მეტყველებისა და სხვა საგნების მეთოდურ მხარეს განსაკუთრებით გეო-გრაფიისა და მათემატიკის სწავლება მისი რჩევით უნდა სწავრებოდეს თვალსაჩინოთ, რათა მოწაფე-ებმა იქონიონ მათზე საგნობრივა წარმოდგენა. — მასთან ბ. ინსტრუქტორმა ჩამოიარა სუფსის თემის ყველა სასწავლებლები და დაესწრო თითოეულ კლა-სში ყველა საგნების ვაკეეთობებზე. —

სერთოდ სუფსის რაიონში ინსტრუქტორის მოგზაურობა უნდა ზაითვალის ნაყოფიერად და თუ ასეთი ნაყოფიერი მოგზაურობა ინსტრუქტორისა ხშირათ მოხდება, მაშინ სასკოლო საქმე ძლიერ ჩქარი ნაბიჯით წავა წინ.

6. ნაკაპე.

გურიის სახალხო სკოლების მასწავლებელთა მიმართ.

ამხანაგებო!

ჩენი სამშობლო კულტურულ კაპობრიობის ოჯახის სრულუფლებიან წევრათ ჩირიკხა ჩენს ერს ვასკეცებული შემოქმედებით ენერგიის გამო-ჩენა ესაჭიროება, რომ კულტურულ-ეკონომიურ

განვითარებით მაგრად მოედგას ფეტი თავის მიწა-წყალზე, შეინარჩუნოს და განამტკიცოს მწვავე ბრძოლით მოპოვებული თავისუფალ არსებობის უფლება. უნდა აღვიჭურვოთ უშიშლესი ზნეობით, შეგნებით, შემოქმედების უნარით, უნდა გარდაექმნათ ცხოვრება.

და ცხოვრების გარდაქმნა—ახალი თაობის საღ-პრინციპებზე აღზრდა-მომზადების საშუალებით—ხომ სკოლის საქმეა. გარდაქმნილი, გაჯანსაღებული სკოლა სოციალურ ცხოვრების გაჯანსაღების თავღებია.

ჯურის სკოლების ნაწილობრივმა დათვლიერებამ დამარწმუნა, რომ ჩვენი სკოლა, მიუხედავით მასწავლებლობის უდიდესი ნაწილის მუყაითი მუშაობისა, ჯერ არ აღვია გაჯანსაღების გზას: ცვლილება მარტო იმაშია, რომ ქართულ ენას მოუბეჭდოს შიგ ალაგი; სწავლობენ სიტყვას და სიტყვით და არა მოქმედებას და მოქმედებით. მე ამის თვით სრულებით არ განმიზრახავს უსაყვედურო მასწავლებლებს—ჩვენ არც სასწავლებლებში და არც შემდგმ არ გვექონება საშუალება და უფლება გავსწრობოდით ახალს გზებს და გამოგვიჩინა უნარი კვლევის, შემოქმედების, ვიყავით და ახლაც ვართ ნივთიერად შევიწროებული, რაც არ გვაძლევდა და არც გვაძლევს საშუალებას ვიფიქროთ და ვიზრუნოთ საზოგადო და პედაგოგიურ ცოდნის გაფართოებაზე.

სამომენტით უნდა აღვნიშნო, რომ მასწავლებლობა ათას-გვარ გაჭირვებას მიიხვეწვრ დაუმდაბლებია სულით, მასში არ დაშრეტულა ფერგია და წყურვილი ამაღლდეს და გაანაყოფიროს თვისი დიდშინი მწველთაგანი შრომა.

დემოკრატიულ მთავრობის და გრობის შეძლების აღმშრტა ჯერ-ჯერობით ჩვენი ყოველმხრივი უზრუნველყოფა—ნივთიერი თუ სულიერი.

ამიტომ უნდა დავეყრდნოთ საკუთარ ძალას, გამოვიჩინოთ ინიციატივა, გავფართოვოთ ცოდნა—თეორეტიული და პრაქტიკული—და შეუდგეთ სკოლის გადამაღისებას. მოწინავე ქვეყნებში მასწავლებლები ჰქმნის სკოლის, იკვლევენ ახალ გზებს პედაგოგიაში, გამოცდილებიდან და დაკვირვებიდან აყენებს ახალ მეთოდებს. ჩვენც ამ გზას უნდა დავადგეთ, ბოლოს და ბოლოს ჩვენ ვართ სკოლის პატრონი, ჩვენ ვართ მისი სულის ჩამდგმელი, ჩვენ ვარწევთ მომავლის აყვას.

საჭიროა ხშირად ვიკრიბებოდეთ ერთად, უზიარებდეთ ერთმანეთს თავის აზრებს და გამოკლილებას; რაც შეიძლება ხშირად სანიმუშო. გაკეთი-

ლების მიცემა და ვარჩევა, კოლექტიური კითხვა, რეფერატები, მსჯელობა თუ შესადრქმელად შექციების მოწყობა ადგილობრივად—ყველა ეს საუკეთესო საშუალებაა საზოგადო და პროფესიონალური ცოდნის ვალრმაყება—გფართოებისათვის.

არა ნაკლებ სასარგებლო და საჭიროა მასწავლებლებში ეხმარებოდენ ერთმანეთს პრესის საშუალებით—ამისათვის ჩვენ გვაქვს ეურნალი „განათლება“. გარდა ამ ეურნალისა, ჩვენ, ჯურის მასწავლებლებს, შეგვიძლია ვისარგებლოთ „ჯურიის ერობის მოამბის“ ფურცლებით. ჩვენი ერობა სახალხო განათლების საქმეს თავის მოღვაწეობის უმთავრეს საგნად სთვლის, ამიტომ სკოლის კითხვებს განეთში საპატიო ალაგს დაუთმობს,—ჩვენი მოვალეობაა მხოლოდ ვისარგებლოთ ამით.

ვისწროთ პირადი შთაბეჭდილება—დაკვირვებიდან, შევებოთ პრინციპიალურ და უფრო პრაქტიკულ ხასიათის კითხვებს, რაც შეიძლება ფართოდ გამოვავსიარავოთ ჩვენი სკოლის აუკარგი, ვეძიოთ ახალი გზები. სანიმუშო გაკვეთილების მოკლე ანგარიში, რეფერატის, ლექციის, კოლექტიური კითხვის, მასწავლებელთა კრების—ყველა ეს სასარგებლო მასალა იქნება. „ჯურის ერობის მოამბე“, შეძლებისდაგვარად, სტუმართ-მოკვირვობით დაბეღება.

გ ა მ ა ე ლ გ ა გ უ მ ა ე .

მამრის მილიყის უფროსის განკარგულებიდან:

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 20.

10 თებერვალი 1920 წელ. ოზურგეთი.

8 ამა თებერვალს სად. ნატანებში ქ. ქუთაისიდან ჩამოვიდა ქუთაისის ოლქის სასამართლოს სისხლის სამართლის განყოფილების სესია, რომელიც მოემგზავრებოდა ქ. ოზურგეთში საქმეების გასარჩევად. ვინაიდან სესიის ჩამოსვლაზედ ცნობა წინდაწით მქონდა. მე ტელეგრაფით ვაცნობე სად. ნატანების პოლიციის სადარჯოს უფროსს პოდპორუჩიკს კვერჩხელაძეს. რომ მას აღმოეჩინა მათთვის ყოველივე დაზარება. მიუხედავით ამისა კვერჩხელაძემ არაქ თუ არა აღმოუჩინა ოლქის სასამართლოს სესიას ქალ. ოზურგეთში წამოსვლის შესახებ დაზარება, არამედ სრულიად ყურადღებაც კი არ მიაქცია მას; თუმცა სად. ნატანებში იმ დღეს, კვირას, იყო ფაიტონიც და მარხილიც რომლებითაც სხვა მგზავრები წამოსულიყვნენ. სესია კი დარჩა ნატანებში კვირას, ჩამოვიდა ოზურგეთში მეორე დღეს, ორშაბათს, ცხრა ამა თებერვალს

ნაშუადღევს და ამ რიგით ქალ. ოზურგეთში სესია არ შესდგა. გაბრუნდა უკანვე 10 თებერვალს. ასეთი დაუდევრობისათვის სამსახურის ასრულებაში ნატანების მილიციის სადარაჯოს უფროსს პოდპორუჩიკ კვერცხელიძეს უცხადებდნენ სამსახურის სახელით სასტყე საყვედურს. ასლი ამ ბრძანებისა გავგზავნა ნატანების მილიციის სადარაჯოს უფროსს პოდპორუჩიკ კვერცხელიძეს და წარადგინოს სამხარო ერობის გამგებანს და ყველა უზენების და ქალაქების მილიციის უფროსებს.—

ხმა თემიდან.

თითქმის ექვსი თვე იქნება გასული მას შემდეგ, რაც ოზურგეთის სამხარო ერობის გამგეობა შეუდგა გურიის თემების გამოჭრას. ბევრ თემში იყო დავა ცენტრის გარშემო, მაგრამ ჩვენდა სასიხარულოთ ამ ბოლო დროს ამ დავასაც ეღება ბოლო.

ეს ხუთი ექვსი თვე, რომ კაცმა თქვას, არ არის იმდენი დრო, რომ ამ დროს განმავლობაში ერობის მოღვაწეებს შესძლებოდა ყოველივე იმის გაკეთება, რასაც ავალენს მათ ერობის შემოღება ამ სიტყვის ფართე მნიშვნელობით. ამ ზღაპრულ სიძვირის დროს რამდენს ვაკეთებდა მეტათ მწელი საქმე, მაგრამ მიუხედავად ამისა თემში მაინც შეუდგენ სხვა და სხვა საზოგადოებრივ და კულტურულ შუშობას.

ბევრი დამაბრკოლებელი მიზეზები ეღობება წინ დღევანდელ დროს საზოგადოებაში მღშობას. უპირველესს მიზეზად ჩემის აზრით ჩაითვლება ის, რომ ერობის მნიშვნელობა არ იცის არა მარტო მასამ, არამედ თვით ამ ასპარეზზე სამოღვაწეოთ მოგლიწნებულმა რჩეულმა პირმა. როგორც მოკვსენებათ ჩვენს მთავრობას აქვს შემოღებული ერთნაირი გადასახადი: ერთდროული მიწის და საინტარული. პირველად, როცა მთავრობამ ეს ორი გადასახადი შემოიღო, დიდი უმეყოფილობა დაიბადა ხალხში: რისთვის დემოკრატიული მთავრობა აძლევს თავის თავს ნებას, რომ თავისუფლების შემდეგ კიდევ სხვა და სხვა გადასახადებით დასაჯოს ხალხი. ეს სიტყვები გადმოსროლილი იყო მასამ იმ პირებისთვის, რომელნიც შეგნებულათ ხვეწენ პროკოვაციის აღში თავისუფლების მოტრფილვე დემოკრატისა, და კიდევ იმთავანაც, ვინც შეუგნებულათ უწყეს კრიტიკას მთავრობის მოქმედებას, მაგრამ საბედნიეროდ ეს გაუგებრობის ჭაობი ამოწარა და ხალხი დარწმუნდა ამ ორ გადასახადის დასახდის აუცილებლობაში. ამ გადასახადების მოკრებას აწარმოებდა

თემების გამგეობები. ეს დიდი სამსახური, მაგრამ მარტო ამით გამგეობის მოღვაწეობის შემთხვევაში არ განისაზღვრება. გამგეობა ამასთანავე უნდა ეწეოდეს კულტურულ ეკონომიურ საქმიანობას. მაგალითად თუ რომელიმე თემს უნდა გაეკეთოს სახალხო სახლი, სკოლის შენობა ან საეპიშოპ ბუნკრისათვის ბინა და სხვა მან უმჯველში უნდა დაბეგროს თავის ამჩრელები და ამ გზით შეკრიბოს საჭირო თანხა. ამ დროს საზოგადოების შეუგნებელი წევრები სტებენ განგაშს მთავრობის და ერობების საწინააღმდეგოთ: აკი გვეუბნებოდნენ მეტი გადასახადი არ იქნება გარდა მიწის და საინტარულის და რას ჰგავს ეს, რომ შენობის ასაგები ფულები ჩვენთვის გაუწერიოთ. ასეთი უკუღობროვაციის განგაშს სოფლად მოსალოდნელი იყო, მაგრამ ისიც გვრწამდა, რომ ამის ძირის ამოგდები პირები ჩვენ მოგვეპოვებოდა ხმოსნების სახით. საუბედურათ ეს ასე არ ხდებდა. ზოგი საბჭოს წევრი, რომელიც საბჭოს ამო თუ იმ გადაწყვეტილებას ხელს აწერს, ის ფართე მასსამი, თუ დაინახავს, რომ მასსა არ უთანაუგებანობს საბჭოს დადგენილებებს, გადადის ხალხის მხარეზე, უარყოფს საბჭოს დადგენილებას და ამ რიგად იმარტლებს თავს: მე პირადად წინააღმდეგი ვიყავი ამ გვარი დადგენილების გამოტანის, მაგრამ უმრავლესობამ ხმოსნისამ ასე ინებაო. ჩემის აზრით ეს ისეთი დანაშაულის ჩაღვანა, რომლის გამოსყიდვა შეტად ძნელია. ასეთი სენით შეპყრობილნი არიან არა ერთი და ორი თემი, არამედ ასეთ მოკლებებს ხშირად აქვს ადგილი სხვა და სხვა თემებში. ასეთ გარემოებას უნდა აქვეყნეს ყურადღებას, როგორც პრეზიდიუმი, ისე გამგეობა, უნდა უხსნიდეს ასეთს ხმოსნებს თუ რა მოვალეობას იტარებს მას ხმოსნობა და თუ როგორ უნდა დაუქიროს მხარი ამა თუ იმ საბჭოს დადგენილებებს მასსამი ვასატარებლად.

საჭამასწრეადა.

ქითხვა—პასუხი.

ქითხვა.— ძველ დროში საზოგადოების „პროკოვორით“ აძევებდნენ სოფლიდან მანვე ელემენტებს, დღეს თუ შეიძლება და ან როგორ შეიძლება, რომ ერობის საზოგადოებას ასეთი მანვე პირი და ის იქნას გაძევებული იმ სოფლიდან?

პასუხი.— რადგანაც საზოგადოების ყოლობის აღიგი დაიჭირა თემის საბჭომ, ამიტომ საზოგადოების „პროკოვორი“ ანუ დადგენილება ვაუქმებულიათ უნდა ჩითხვალოს საზოგადოათ. აქედან

